

ADVOKATFIRMAET
JON PALLE BUHL

Fredericia Kommune
Miljø
Att.: Sagsbehandler Mette Schjødt
E-mail: Mette.schjodt@fredericia.dk

13. juni 2016
MBJ/mf
J.NR. 25013004

Cc:
Miljøstyrelsen
Att.: Vicedirektør Michel Schilling
E-mail: micsc@mst.dk

Vedr.: Sags id.: 16/948 – Notat om mulige miljøeffekter i Lillebælt og tilstødende havområder

Med henvisning til Fredericia Kommunes brev af 1. juni 2016 skal jeg hermed fremkomme med Dan Gødning A/S' ("Dan Gødning") foreløbige bemærkninger til Fredericia Kommunes udkast til afgørelse om overhængende fare for miljøskade.

Indledningsvis finder jeg dog anledning til at udtrykke bekymring for, om der er foretaget en grundig og uhildet vurdering af de faktiske og retlige forhold af betydning for sagen.

Kommunens direktion har således – ifølge Jyllandsposten – den 16. april 2016 meddelt formanden for Fredericia Kommunes Teknik- og Miljøudvalg, at kommunen ikke besidder *"faglige kompetencer på det marinbiologiske felt"* (bilag A).

Peter Krongaard-Kruse, chef for Miljø og Teknik i Fredericia Kommune, har endvidere den 20. april 2016 udtalt følgende (bilag B):

"Kommunens sigte er, at få sagen afklaret så hurtigt som muligt, så den føres over til Miljøstyrelsen og Naturstyrelsen, der tilsammen har ressourcerne og de

ADVOKATFIRMAET
JON PALLE BUHL

faglige kompetencer på feltet. Vores advokater mener, at man ud fra viden om udslippets helt eksorbitante omfang ... kan sandsynliggøre med fuldt tilstrækkelig fagligt belæg, at der er overhængende risiko for omfattende miljøskade. Og det er præcis det, der skal til, for at sagen er omfattet af miljøskadeloven.”

Udtalelsen er foruroligende, idet kommunen synes at have lagt sig fast på sin konklusion, før sagen var undersøgt og afklaret. Dan Gødning's bekymring afkræftes ikke, når det kan konstateres, at de notater fra Aarhus Universitet og Naturstyrelsen, som Fredericia Kommune i udkastet til afgørelse tillægger afgørende betydning, er dateret den 12. og 25. maj 2016.

Hertil kommer, at Fredericia Kommunes drøftelser med Aarhus Universitet i forbindelse med kommunens bestilling af notatet tydeligt viser, at kommunen havde lagt sig fast på sin konklusion, før notatet fra Aarhus Universitet forelå, jf. den som **bilag C** vedlagte e-mail af 28. april 2016 fra Fredericia Kommune til Aarhus Universitet, hvor kommunen bl.a. anfører følgende:

”Vi skal anvende notatet som en del af kommunens dokumentation for, at der er risiko for overhængende fare for miljøskade som følge af kvælstofudledningen fra Dan Gødning A/S, og formålet med notatet er derfor blandt andet at få en vurdering af, hvor der er ”tilstrækkelig sandsynlighed” for, at en miljøskade vil indtræde i ”nær fremtid”, hvilket jeg forstod på dig, er indeholdt i den konklusion, du har beskrevet i dit oplæg”.

Fredericia Kommune har således over for Aarhus Universitet meget klart tilkendegivet, at kommunen ikke var interesseret i at høre, om det var tilstrækkeligt sandsynligt, at en miljøskade ville indtræde. Kommunen ville have et notat, som støttede kommunens allerede fastlagte konklusion om, at der var en tilstrækkelig sandsynlighed herfor. Det er en dristig tilgang til det forvaltningsretlige krav om en saglig sagsbehandling.

Bemærkninger til Fredericia Kommunes udkast til afgørelse

Der er intet grundlag for Fredericia Kommunes konklusion i udkastet til afgørelse af 1. juni 2016, hvorefter ”udledningen ... medfører overhængende fare for, at en miljøskade på vandmiljøet vil indtræde i nær fremtid”.

ADVOKATFIRMAET
JON PALLE BUHL

Det fremgår af miljøskadelovens § 11, at der ved ”overhængende fare for en miljøskade forstås, at der foreligger en tilstrækkelig sandsynlighed for, at en miljøskade vil indtræde i nær fremtid” (min understregning).

Det fremgår endvidere af miljøstyrelsens vejledning om ”Miljøskadelovens Skadebegreb” (vejledning nr. 9439 af 2. juli 2008), at det i hver enkelt situation vil ”afhænge af en helt konkret vurdering af, om der er en overhængende fare for en miljøskade” (min understregning).

Når Fredericia Kommunes konklusion sammenholdes med miljøskadelovens § 11 og Miljøstyrelsens vejledning står det klart, hvorfor kommunens konklusion savner grundlag. Kommunens konklusion har følgende ordlyd:

”På baggrund af notaterne fra Naturstyrelsen og Aarhus Universitet ... vurderer Fredericia Kommune imidlertid, at de meget store mængder kvælstof udledt direkte til Lillebælt vil kunne medføre en betydelig negativ påvirkning af vandforekomsterne ..., og at udledningen derfor medfører overhængende fare for, at en miljøskade på vandmiljøet vil indtræde i nær fremtid.

Det vurderes således, at udledningen indebærer tilstrækkelig sandsynlighed for, at vandforekomster i de berørte kystvande ... vil rykke en tilstandsklasse ned i nær fremtid” (mine understregninger).

I relation til konklusionens første afsnit bemærkes det, at det forhold, at kvælstofudledningen ”vil kunne medføre en betydelig negativ påvirkning” af vandmiljøet, på ingen måde udgør ”tilstrækkelig sandsynlighed for, at en miljøskade vil indtræde i nær fremtid”. Der henvises til Miljøstyrelsens vejledning om ”Miljøskadelovens Skadebegreb”, pkt. 11.1.1 om ”Definitionen af en overhængende fare for en miljøskade”, hvor følgende er anført:

”På den anden side er det ikke tilstrækkeligt, at de udløsende begivenheder m.v. indebærer, at der er en mulighed for, at der vil opstå en negativ påvirkning – og at denne påvirkning i så fald ville være en miljøskade. Det er heller ikke tilstrækkeligt, at der som følge af begivenheden m.v. helt sikkert vil ske noget – og at dette noget muligvis kunne være eller blive til en miljøskade.” (min understregning).

For så vidt angår koblingen mellem konklusionens første og andet afsnit bemærkes det, at en eventuel risiko for, at et vandområde skulle rykke en tilstandsklasse

ADVOKATFIRMAET
JON PALLE BUHL

ned, ikke nødvendigvis indebærer, at der foreligger risiko for en skade i miljøskadelovens forstand, jf. Miljøstyrelsens vejledning, pkt. 9.4.1.1 om "Skadens omfang", hvor følgende er anført:

"Omvendt behøver en skade ikke at være omfattet af miljøskadeloven, selvom den medfører, at et vandområde skifter fra en tilstandsklasse til en lavere."

Fredericia Kommune kan således ikke – som det er gjort – uden videre konkludere, at der vil foreligge en *"betydelig negativ påvirkning af vandforekomsterne"* og dermed en miljøskade, selv hvis et vandområde skulle rykke en tilstandsklasse ned.

Hertil kommer, at Naturstyrelsens notat under alle omstændigheder ikke indeholder nogen form for omtale eller vurdering af sandsynligheden for, at *"vandforekomster i de berørte kystvande vil rykke en tilstandsklasse ned i nær fremtid"*. Naturstyrelsens notat kan med andre ord ikke danne grundlag for konklusionens andet afsnit.

Notatet fra Aarhus Universitet kan heller ikke danne grundlag for andet afsnit i Fredericia Kommunes konklusion. Notatet er således ikke udtryk for *"en helt konkret vurdering"*, men derimod en abstrakt analyse baseret på lærebøger og data, som ikke relaterer sig til ulykken den 3. februar 2016. Følgende fremgår således af notatet og opfølgingsnotatet fra Aarhus Universitet:

"... Analyserne i notatet er foretaget på baggrund af eksisterende viden omkring effekter af kvælstof på havmiljøet."

"... En dybere analyse af problemstillingen med analyser af de konkrete data, ligger ud over nærværende notats rammer."

"... En konkret beregning bør inkludere data fra alle stationer i de berørte områder, og med de nyeste data." (mine understregninger).

Desuden er det under alle omstændigheder ikke i notatet fra Aarhus Universitet konkluderet, at de berørte vandforekomster vil rykke en tilstandsklasse ned. Det er således alene angivet, at der er en risiko for, at det vil ske, jf. opfølgingsnotatet fra Aarhus Universitet, hvor følgende er anført:

"... Der er en risiko for en forringelse af miljøtilstanden i havet, som kan betyde et fald til en lavere tilstandsklasse." (mine understregninger).

ADVOKATFIRMAET
JON PALLE BUHL

Der er med andre ord hverken i Naturstyrelsens eller Aarhus Universitets notater grundlag for konklusionen i Fredericia Kommunes udkast til afgørelse, som allerede af denne grund afvises.

***

Udover det ovenfor anførte har Dan Gødning en række yderligere bemærkninger til udkastet til afgørelse.

For det første fremgår det udtrykkeligt af Naturstyrelsens notat, at der kun ved 3 ud af 13 overvågningsstationer har kunnet måles "*usædvanlige*" kvælstofkoncentrationer efter ulykken den 3. februar 2016.

Det fremgår endvidere udtrykkeligt af Naturstyrelsens notat, at der ikke længere kan måles forhøjede kvælstofkoncentrationer ved de pågældende 3 overvågningsstationer. Det kan således – selv hvis det skulle kunne påvises, at de 3 målinger af "*usædvanlige*" kvælstofkoncentrationer er en følge af ulykken – konkluderes, at en sådan direkte påvirkning af vandforekomsterne ikke længere er til stede, og den kan derfor ikke længere begrunde igangsætning af sagsbehandling efter miljøskadeloven, jf. pkt. 9.4.1.2 i Miljøstyrelsens vejledning om "*Miljøskadelovens Skadebegreb*".

Supplerende bemærkes, at dataene i Naturstyrelsens notat ikke kan danne grundlag for en beskrivelse af målingerne fra de 3 overvågningsstationer som værende "*usædvanlige*".

Der henvises til, at Naturstyrelsen i sine illustrationer i notatet, herunder illustrationerne af målingerne fra de 3 overvågningsstationer, anvender et "*range (10- og 90 % fraktiler/grønt områder)*", som Naturstyrelsen beskriver som området for det "*sædvanlige*". Det er imidlertid ikke i forhold til en miljøskadesag – hvor det er afgørende, om der er sammenhæng mellem udledning og en efterfølgende konstateret miljømæssige tilstand – retvisende at beskrive de 20 % af målingerne, som ligger uden for "*rangen*", som værende "*usædvanlige*". Dette gælder særligt, når der med 24 årlige målinger med sikkerhed ligger 2,4 målinger over 90 %- "*rangen*" og 2,4 målinger under 10 %- "*rangen*" hvert eneste år.

For det andet, er det i Naturstyrelsens notat hverken konkluderet, vurderet eller skønnet, at den i notatet nævnte "forårsopblomstring af planteplankton" i Helnæs Bugt og Haderslev Fjord, det tidligt opståede iltsvind i Sydlige Lillebælt og det "tidligt begyndende iltsvind i Nordlige Lillebælt" skyldes udledningen af kvælstof den 3. februar 2016.

Det er således i notatet alene konstateret, at "forårsopblomstringen" i Helnæs Bugt og Haderslev Fjord må betegnes som højere end, hvad der normalt kan konstateres. På samme måde er det tidligt opståede iltsvind i Sydlige Lillebælt og det "tidligt begyndende iltsvind i Nordlige Lillebælt" alene konstateret.

Beskrivelserne "*højere end, hvad der normalt*", "*tidligt opståede*" og "*tidligt begyndende*" skal i øvrigt ses i lyset af Naturstyrelsens anvendelse af "*rangen*" baseret på "*10- og 90 % fraktiler*".

Der er endvidere ikke i Fredericia Kommunes udkast til afgørelse redegjort tilstrækkeligt for, hvorfor "forårsopblomstringen af planteplankton" i Helnæs Bugt og Haderslev Fjord, det tidligere iltsvind i Sydlige Lillebælt og det "tidligt begyndende iltsvind i Nordlige Lillebælt" skulle kunne danne grundlag for en afgørelse om, at udledningen den 3. februar 2016 medfører overhængende fare for, at en miljøskade på vandmiljøet vil indtræde i nær fremtid.

Desuden er der ikke redegjort for, hvorfor de i Naturstyrelsens notat nævnte forhold, som er geografisk afgrænsede, skulle medføre en overhængende risiko for, at en miljøskade vil indtræde i den "*Vestlige Østersø, Sydfynsk Ohav, Lillebælt og bælthavet mellem Fyn og Djursland*".

For det tredje kan notatet fra Aarhus Universitet aldrig danne grundlag for en afgørelse om, at den i Naturstyrelsens notat nævnte "forårsopblomstring" i Helnæs Bugt og Haderslev Fjord og det omtalte tidligere iltsvind/tidligt begyndende iltsvind skyldes udledningen den 3. februar 2016, ligesom notatet heller ikke kan danne grundlag for en overordnet konklusion om, at udledningen medfører overhængende fare for, at en miljøskade på vandmiljøet vil indtræde i nær fremtid.

Notatet er – som det fremgår ovenfor – en teoretisk gennemgang af de negative påvirkninger, som kan forekomme, hvilket ikke er tilstrækkeligt til at danne grundlag for en afgørelse i forhold til miljøskadeloven, jf. Miljøstyrelsens vejledning, hvor følgende – som anført ovenfor – udtrykkeligt er angivet:

ADVOKATFIRMAET
JON PALLE BUHL

”På den anden side er det ikke tilstrækkeligt, at de udløsende begivenheder m.v. indebærer, at der er en mulighed for, at der vil opstå en negativ påvirkning – og at denne påvirkning i så fald ville være en miljøskade.”

Det er endvidere udtryk for en forsimpeling og forenkling, når det i notatet fra Aarhus Universitet anføres, at transport af kvælstof i sydgående retning fra Fredericia vil ske i bundlaget, mens transport i nordgående retning vil ske i overfladelaget, jf. det som **bilag D** vedlagte notat fra Dansk Miljø Rådgivning, som også indeholder bemærkninger til Naturstyrelsens notat. Den forsimplede analyse fra Aarhus Universitet er uegnet til anvendelse i en konkret sag, jf. også notatet fra Aarhus Universitet, hvor følgende anføres:

”... En dybere analyse af problemstillingen med analyser af de konkrete data, ligger ud over nærværende notats rammer. Forholdet omkring hvordan kvælstof er indlejret i vandsøjlen, vil kræve analyser af overvågningsdata for 2016 og eventuelt anvendelse af dynamiske spredningsmodeller som beskrevet i tilbud til Fredericia Kommune den 25. april 2016.”

Som det fremgår af citatet, har Aarhus Universitet gjort opmærksom på, at de generelle betragtninger i notatet ikke er tilstrækkelige, og det kan derfor undre, at Fredericia Kommune alligevel påtænker at træffe afgørelse baseret på notatets generelle betragtninger.

Uden målinger fra perioden umiddelbart efter ulykken er det ganske enkelt ikke muligt at kortlægge, hvorledes det udledte kvælstof blev transporteret rundt og opblandet i havet efter ulykken, og uden en sådan kortlægning kan det ikke med tilstrækkelig sandsynlighed fastslås, at udledningen er årsag til vandmiljømæssige forhold som f.eks. den af Naturstyrelsen omtalte ”forårsopblomstring af planteplankton” i Helnæs Bugt og Haderslev Fjord.

***

Udkastet til afgørelse må – som det fremgår ovenfor – allerede på det foreliggende grundlag afvises som værende uden hjemmel i miljøbeskyttelseslovens § 73f, stk. 1, jf. miljøbeskyttelseslovens § 73a, jf. miljøskadelovens § 11.

Det har endvidere enhver formodning imod sig, at en domstol på det grundlag, som indgår i Fredericia Kommunes udkast til afgørelse, ville kunne nå frem til,

ADVOKATFIRMAET
JON PALLE BUHL

at der som følge af udledningen den 3. februar 2016 er overhængende fare for, at en miljøskade på vandmiljøet vil indtræde i nær fremtid.

Det vil selvsagt være i strid med grundlæggende forvaltningsretlige og retssikkerhedsmæssige principper, hvis Fredericia Kommune trods manglende grundlag træffer afgørelse om, at udledningen den 3. februar 2016 har medført en overhængende fare for, at en miljøskade på vandmiljøet vil indtræde i nær fremtid.

En iagttagelse af de forvaltningsretlige og retssikkerhedsmæssige principper må gælde med særlig styrke, når notatet fra Aarhus Universitet (bilag 10 til kommunens afgørelse) – ganske vist helt løseligt og uden nærmere grundlag – kaster mulige ”tab” på op til 1,5 mia. kr. på bordet.

***

Fredericia Kommunes udkast til afgørelse med tilhørende bilag er baseret på et meget begrænset og udvalgt datagrundlag, hvilket i sig selv er særdeles retssikkerhedsmæssigt betænkeligt, ligesom det kan undre i betragtning af sagens karakter.

Som følge af det begrænsede datagrundlag har Dan Gødning indhentet yderlige data fra Naturstyrelsen og forberedt yderligere analyser. Dataindsamlingen og analysearbejdet kan ikke gennemføres inden for den af Fredericia Kommune fastsatte høringsfrist, idet jeg bl.a. bemærker, at Dan Gødning's rådgivere først fredag den 10. juni 2016 modtog Naturstyrelsens data, som indeholder over 11.000 målinger.

Dan Gødning er endvidere ved at undersøge, i hvilket omfang den beredskabsmæssige håndtering af ulykken har haft betydning for udledningen, hvorfor jeg venligst anmoder Fredericia Kommune om at sende kopi af den af Fredericia Kommune og politiet udarbejdede eksterne beredskabsplan, jf. bekendtgørelse om kontrol med risikoen for større uheld med farlige stoffer, § 15.

Den afgørelse, som Fredericia Kommune har udarbejdet udkast til, er af væsentlig betydning for Dan Gødning, og det vil – når udkastet er baseret på et begrænset datagrundlag – stride mod almindelige forvaltningsretlige principper, hvis der træffes en afgørelse til ugunst for Dan Gødning, uden at Dan Gødning har haft mulighed for at afgive et indlæg baseret på det igangsatte analyse- og undersøgelsesarbejde.

ADVOKATFIRMAET
JON PALLE BUHL

Jeg skal derfor anmode om, at der ikke træffes afgørelse til ugunst for Dan Gødning, før Dan Gødning har lejlighed til at fremkomme med et yderligere indlæg baseret på den dataindsamling og det analyse- og undersøgelsesarbejde, som Dan Gødning har igangsat.

Dataindsamlingen og det efterfølgende meget komplekse analyse- og undersøgelsesarbejde forventes færdiggjort primo august 2016, hvorefter jeg vil udarbejde Dan Gødning's supplerende indlæg, som derfor kan forventes afgivet 15. august 2016.

***

Sammenfattende skal jeg anmode om, at Fredericia Kommune meddeler, at der ikke er overhængende fare for indtræden af en miljøskade, og at den påtænkte afgørelse derfor ikke vil blive truffet. Hvis udkastet til afgørelse fastholdes, anmoder jeg om, at Fredericia Kommune meddeler Dan Gødning frist for et supplerende indlæg til den 15. august 2016.

Med venlig hilsen

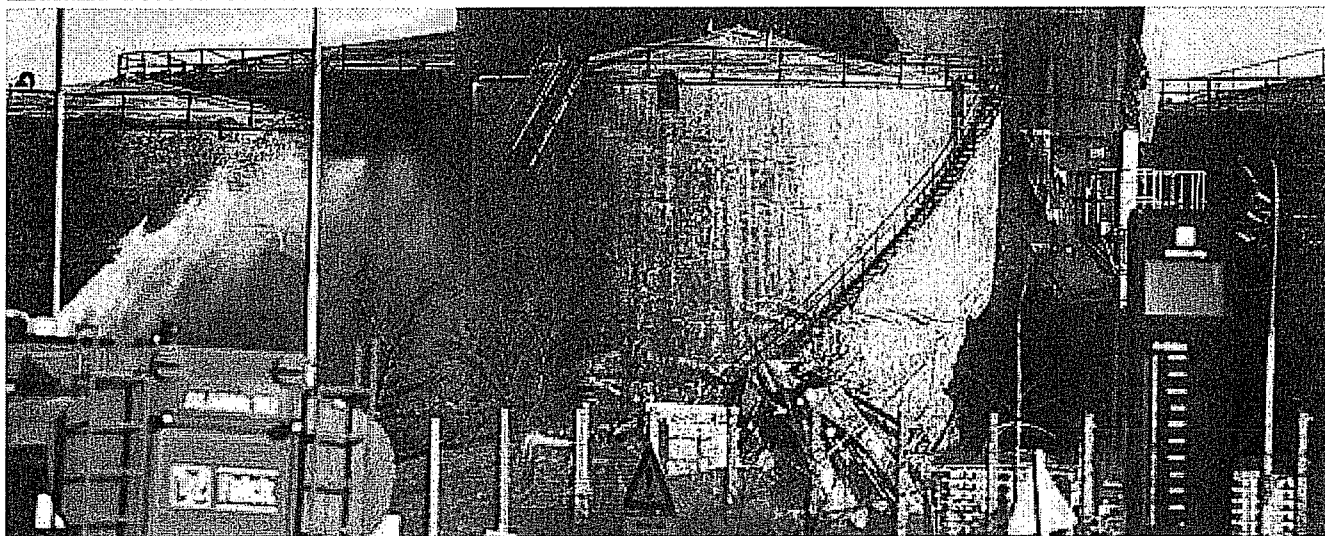
Morten Boe Jakobsen

Bilag:

- Bilag A: Artikel fra Jyllandsposten den 16. april 2016.
- Bilag B: Fredericia Kommunes kommentar af 20. april 2016 til Miljøstyrelsens pressemeddelelse.
- Bilag C: E-mail af 28. april 2016 fra Fredericia Kommune til Aarhus Universitet.
- Bilag D: Notat fra Dansk Miljørådgivning A/S.

Indland 16.04.2016 kl. 15:40

Bilag A

Udskældt miljølov sender kommune og Miljøstyrelsen i tovtrækkeri

AF MORTEN BRUHN

Fredericia Kommune får ingen hjælp til at bevise miljøskade. Professor kalder miljølov »skandaløs«, mens politikere vil have den gransket.

Det er en »skandaløs og grotesk« lovgivning, som skal ligge til grund for, om det massive læk af kvælstof i Lillebælt efter silobranden på Fredericia Havn kan betegnes som en stor miljøskade.

Det mener professor i miljøret ved Københavns Universitet, Peter Pagh, der langer hårdt ud efter den såkaldte miljøskadelov, som Fredericia Kommune nu vil bringe i spil.

»Denne lov er en skandale. Man bureaukratiserer en alvorlig hændelse, som man nærmest i rundkreds sidder og diskuterer, om man skal kalde en miljøskade eller ej, og der sker ingenting« siger Peter Pagh.

Kommuner kritiserer lovforslag: »Risiko for flere miljøkatastrofer«

Miljøskadeloven skal bruges til at placere et ansvar på den virksomhed, hvis siloer i begyndelsen af februar brød i brand og lækkede mellem 4.000 og 5.300 tons ren kvælstof ud i Lillebælt.

Udslippet overgik på et døgn den mængde forurening, der finder sted i området på et helt år.

For at bringe loven i spil er det Fredericia Kommunes opgave at fremlægge dokumentation for en miljøskade. Men i et notat kalder kommunen det »en lapsus i

lovgivningen«, at det er dens opgave.

»At det er kommune, der står som miljømyndighed i en sådan situation, er helt forkert og uhensigtsmæssigt. Kommunen besidder ikke faglige kompetencer på det marinbiologiske felt, og her er der ingen hjælp at hente fra Naturstyrelsen« står der i notatet, der er sendt fra kommunens direktion til Christian Bro, socialdemokratisk formand for Teknik- og Miljøudvalget i Fredericia Kommune.

Kommune efter oliekatastrofe i Fredericia: Vi har brug for hjælp udefra

Peter Pagh bakker op om, at kommunen mangler ressourcer til at komme med en vurdering. Han mener, at loven ikke tager hensyn til kommunens opgave.

»Miljøskadeloven er lavet af hensyn til en eneste part, og det er Miljøministeriet og dets udgifter. Det første, der sker, når den lov tages i brug, er, at Miljøministeriet skal udstilles en sikkerhed for, at det ikke har nogen udgifter. Jeg kan ikke se, at der er nogle andre, der har glæde af det system,« siger Peter Pagh.

Lykkes det imidlertid kommunen at påvise en stor skade på eksempelvis vandmiljøet eller naturen, så ændrer det ikke på den uoprettelige skade på Lillebælt, hvor kvælstoffet for længst har opløst sig i vandet. Men det sender et signal om, at en forurenende virksomhed skal stå til regnskab for en miljøskade, siger Peter Pagh, der dog har svært ved at se, hvordan man omregner det til et beløb.

»Det er jo magi, for hvordan sætter man kroner og ører på et ødelagt vandhul? Selvfølgelig kan man sige, at det koster "så og så meget", så grundtanken er fin, men vi har intet fortilfælde for en erstatning på baggrund af miljøskadeloven.«

Dronevideo

Kommunen får nu ekstern hjælp til at fremlægge dokumentationen for en miljøskade, og det arbejde ventes færdigt til maj. Herefter er det op til Miljøstyrelsen at beslutte, om man er enig i vurderingen. Sker det, er det første gang, at loven tages i brug, siden den blev indført i 2008 på baggrund af et krav fra EU.

Men i notatet fra Fredericia Kommune skriver kommunen yderligere, at Miljøstyrelsen har vetoet til at forkaste beslutningen. Og ifølge Peter Pagh kan økonomiske hensyn hos Miljøstyrelsen udløse denne ret.

»Der er jo tydeligvis tale om en miljøskade her, men Miljøstyrelsen er bange for at stå med regningen, hvis forurenere skynder sig at rydde op efter sig, hvor det er muligt. Det har Miljøstyrelsen prøvet at gøre alt for at undgå,« siger Peter Pagh.

Nu vil miljøordfører fra begge fløje i Folketinget have gransket loven.

»Disse udtalelser giver mig anledning til at bede miljø- og fødevareministeren om en evaluering af lovgivningen og at få en vurdering af, om loven skal ændres, hvis den fungerer uhensigtsmæssigt. Det lyder da bekymrende, hvis ikke kommunen har en fornemmelse af det reelle redskab,« siger Mette Abildgaard, miljøordfører for de Konservative.

Radikale Venstres miljøordfører Ida Auken kalder kvælstofudslippet en kæmpe forurening og beder nu ministeren skride ind.

»Ministeren bør gå ind og sikre sig, at hans styrelse ikke træffer beslutninger ud fra økonomiske interesser, men ud fra miljøets hensyn. Det er en rigtig uheldig situation, og så meget desto mere en grund til at få ryddet op i disse love,« siger Ida Auken.

Kommentar til Miljøstyrelsens pressemeddelelse

Miljøstyrelsen og Fredericia Kommune bør sammen få miljøskadeloven aktiveret hurtigst muligt

Fredericia Kommune skal træffe afgørelse om, hvorvidt sagen er omfattet af miljøskadeloven og derved overgår til Miljøstyrelsen (og Naturstyrelsen). Men inden vi kan træffe en sådan afgørelse, skal vi have en bindende udtalelse fra Miljøstyrelsen, da de har vetoret. "Men den vejledning vi har fået fra dem har ene og alene handlet om, at vi skulle påbyde Dan Gødning få foretage meget detaljerede undersøgelser af forureningens udbredelse. Udfordringen er, at der vil kunne gå måneder eller endnu værre år, før der foreligger resultater, der kan lede til en afgørelse af, om sagen er omfattet af miljøskadeloven", udtaler Peter Krongaard-Kruse, chef for Miljø og Teknik i Fredericia Kommune.

"Kommunens sigte er, at få sagen afklaret så hurtigt som muligt, så den føres over til Miljøstyrelsen og Naturstyrelsen, der tilsammen har ressourcerne og de faglige kompetencer på feltet. Vores advokater mener, at man ud fra viden om udslippets helt eksorbitante omfang (8-10% af den samlede årlige danske udledning af kvælstof til havmiljøet). Denne information samt generel veldokumenteret viden om kvælstofs negative indvirkning på havmiljøet og viden fra diverse målinger mv. efter uheldet, kan sandsynliggøre med fuldt tilstrækkelig fagligt belæg, at der er overhængende risiko for omfattende miljøskade. Og det er præcis det, der skal til, for at sagen er omfattet af miljøskadeloven", oplyser Peter Krongaard-Kruse.

Naturstyrelsen er miljømyndighed på de marine områder herunder Lillebælt

Fredericia Kommune har deltaget i 3 møder om sagen med Miljøstyrelsen og Naturstyrelsen. Her har vi stort set alene fået juridisk vejledning baseret på Miljøstyrelsens vurdering af, hvad der skal til for, at kommunen kan træffe afgørelse om, hvorvidt sagen er omfattet af miljøskadeloven. Vi har ikke modtaget vejledning og rådgivning af nogen særlig betydning på det marinbiologiske felt. Her står vi mao. noget alene og med betydelige udfordringer, for da en kommune ikke har miljømyndighedsopgaver på de marine områder, har vi heller ingen fagkompetencer på dette felt.

"Men sagen er, at kommunen og Miljøstyrelsen er nødt til at finde sammen om det nødvendige og tilstrækkelige, for kommunen kan ikke træffe afgørelse, før der er enighed om en sådan med Miljøstyrelsen. Derfor hilser jeg det meget velkomment, at Miljøstyrelsen er indstillet på en fortsat og snarlig drøftelse af sagen, for vi er nødt til at finde sammen om en løsning", slutter Peter Krongaard-Kruse.

Teknik og Miljø, den 20. april 2016.

From: Mette Schjødt
Sent: 28 Apr 2016 11:53:29 +0200
To: 'Stiig Markager'
Cc: Peter Krøngaard-Kruse; Henrik Melchior Olsen; Inger Pabst
Subject: SV: Mødet i morgen

Kære Stiig

Tak for dit tilbud af 25. april 2016 om bistand fra Aarhus Universitet til udredning af marine miljøeffekter fra kvælstofudslippet i forbindelse med branden på Dan Gødning.

Fredericia Kommune vil gerne modtage Aarhus Universitets tilbud om at løse opgave 1) *Notat om mulige miljøeffekter i Lillebælt og tilstødende havområder.*

Vi skal anvende notatet som en del af kommunens dokumentation for, at der er risiko for overhængende fare for miljøskade som følge af kvælstofudledningen fra Dan Gødning A/S, og formålet med notatet er derfor blandt andet at få en vurdering af, hvor der er "tilstrækkelig sandsynlighed" for, at en miljøskade vil indtræde i "nær fremtid", hvilket jeg forstod på dig, er indeholdt i den konklusion, du har beskrevet i dit oplæg.

Det fremgår af tilbuddet, at I forventer at levere notatet 11. maj 2016.

Vedr. fakturering skal regningen sendes elektronisk til EAN-nr. 5798006480111, att; teip.

Hvis du har spørgsmål, skal du endelig ringe eller skrive.

Venlig hilsen

Mette Schjødt
Miljøsagsbehandler
Miljø
Fredericia Kommune

Direkte nummer: 72107648
Mobil: 41318742
E-mail: mette.schjodt@fredericia.dk
Adresse: Gothersgade 20, 7000 Fredericia

FREDERICIAKOMMUNE

VisitFredericia

Fra: Stiig Markager [mailto:ssm@bios.au.dk]
Sendt: 25. april 2016 11:50

Til: Mette Schjødt
Emne: RE: Mødet i morgen

Kære Mette

Tak for et fint møde i tirsdags. Jeg håber I fik svar på nogle af jeres spørgsmål.

Som aftalt på mødet har jeg lavet et tilbud på at løse de opgaver vi snakkede om. Jeg håber det svare til jeres forventninger fra mødet. Du er selvfølgelig velkommen til at ringe for spørgsmål eller en snak om ændringer. Fristerne for levering, specielt for opgave 1, afhænger af, at I giver besked om I ønsker opgaven udført inden for et par dage.

Mvh Stiig

Stiig Markager, Professor

Dept. of Bioscience

Aarhus University

Frederiksborgvej 399, P.O. Box 358

DK-4000 Roskilde, Denmark

Phone: +45 871 55000, +45 871 58582 or +45 6171 0081

E-mail: markager@bios.au.dk

From: Mette Schjødt [<mailto:mette.schjodt@fredericia.dk>]

Sent: 18. april 2016 12:30

To: Stiig Markager

Subject: Mødet i morgen

Kære Stiig

Som nævnt i telefonen får du her links til nogle af de artikler og tv-indslag, der har handlet om udslippet af kvælstof i Lillebælt.

Jeg har også vedhæftet et notat, som er udleveret til Jyllands Posten (der refererer til notatet), vores nabokommuner samt Miljøstyrelsen og Naturstyrelsen.

Jeg har nedenstående forslag til dagsorden til mødet i morgen. Jeg vil meget gerne høre, om du er enig.

Forslag til dagsorden:

- 1) Præsentation af uheldet den 3. februar 2016 på Møllebugtvej 7
- 2) Kommunens vurdering af udslippets omfang

- 3) Kommunens vurdering af dokumentationsbehovet i forhold til at få truffet afgørelse om overhængende fare for miljøskade
- 4) Din vurdering af mulige konsekvenser som følge af udslippet og krav til dokumentationsbehov – herunder hvilke bidrag, du har mulighed for at udarbejde.
- 5) Plan for det videre arbejde.

Links til pressedækning:

<http://jyllands-posten.dk/indland/ECE8587213/kommuner-kritiserer-lovforslag-risiko-for-flere-miljoekatastrofer/>

<http://jyllands-posten.dk/indland/ECE8589486/udskaeldt-miljoelov-sender-kommune-og-miljoestyrelsen-i-tovtraekkeri/>

<http://www.mx.dk/nyheder/danmark/story/18196641>

<http://www.tvsyd.dk/tema/storbrand-pa-fredericia-havn-0>

<http://www.tvsyd.dk/artikel/df-fredericia-kommune-skal-have-hjaelp-i-miljoesag>

Venlig hilsen

Mette Schjødt
Miljøsagsbehandler
Miljø

Direkte nummer: 72107648
Mobil: 41318742
E-mail: mette.schjodt@fredericia.dk
Adresse: Gothersgade 20, 7000 Fredericia

FREDERICIAKOMMUNE

Jonalle Buhl
Advokatfirma/Law Firm
Valkendorfsade 16
DK-1151 København K.

Sagsnr.
2016-0257

13. juni 2016

Kommentarer til notat og datamateriale fra Naturstyrelsen og Aarhus Universitet

Dansk Miljørådgivning A/S (DMR) er af Jonalle Buhl på vegne af Dan Gødning A/S blevet bedt om at kommentere på skrivelser fra Aarhus Universitet og Naturstyrelsen.

I Naturstyrelsens notat (J. nr. NST-409-0036) dateret 25.05.2016 fremgår, at "den pelagiske del af NOVANA-overvågningsprogrammet omfatter profiler (hver 20-30 cm fra top til bund) af bl.a. salt, temperatur og ilt samt vandprøver til koncentrationsbestemmelse af næringssalte - kvælstof (totalkvælstof, ammonium og nitrat) og fosfor (total og uorganisk fosfor). Hertil kommer vandprøver til koncentrationsbestemmelse af klorofyl (direkte mål for den fotosyntetiske aktive biomasse af planteplankton). Vandprøverne bliver typisk indsamlet i overflade- og bundvand for næringssaltene og som minimum i overfladevand for klorofyl."

Prøvetagning foregår 24 gange årligt, dvs. ca. hver anden uge. Det er uvist om der foreligger data for hele profilet (hver 20-30 cm) eller blot vandprøver fra overflade- og bundvand for analyse af Total-N, Nitrat-N, Ammonium-N og klorofyl (1 meters dybde). Det samlede, og ikke bearbejdede, datagrundlag er rekvireret ved Naturstyrelsen i mail fra DMR den 3. juni 2016 [kl. 12:18] og modtaget fredag den 10. juni 2016 [10:09].

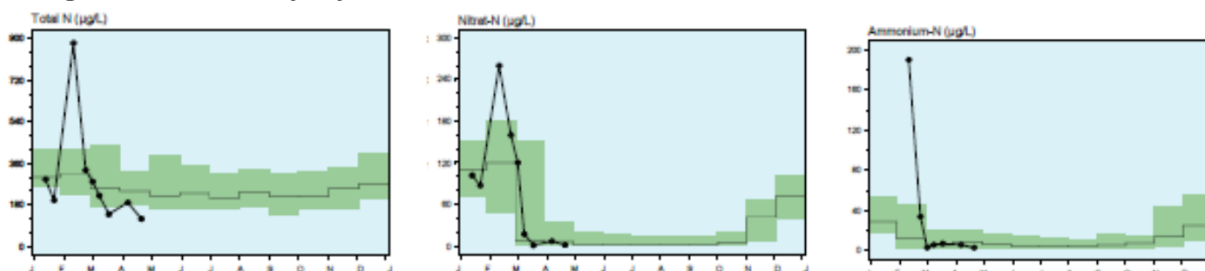
13 målestationer – 3 målestationer udvalgt ift. kvælstof

Naturstyrelsen har gransket data fra 13 udvalgte målestationer. I notatet er måleresultater for Total-N, Nitrat-N og Ammonium-N udvalgt og kommenteret for kun tre målestationer. Dette tolkes som, at der kun i de tre udvalgte målestationer er påvist indikationer på overskridelser. Nedenfor gennemgås og kommenteres det statistiske datamateriale for disse tre stationer.

Nordlige målestationer – ved en transport af kvælstof via overfladevand

Naturstyrelsen har kun udvalgt og fremhævet én målestation beliggende nord for skade stedet, dvs. der i én enkelt målestation er påvist indikationer på en transport via overfladevand. Denne målestation er Nordlige Lillebælt ud for Vejle Fjord (VEJ0006870), overfladevand:

Nordlige Lillebælt ud for Vejle Fjord (VEJ0006870), overfladevand:

På graferne sammenholdes enkeltmålinger med medianer (50% fraktile) og 10-90% fraktiler. I fraktilerne er outliers dermed frasortet, og 10% af dataene ved 90% fraktile fremgår derfor ikke. De grønne områder burde i stedet være de målte minimum og maksimum værdier i dataserien. Det opfattes ikke som statistisk retvisende, at sammenligne enkeltværdier med vægtede og sorterede data som fraktiler. Det betyder, at 10% af dataene eksempelvis vil overskride den angivne 90% fraktile. Ved 24 målinger om året, må det derfor forventes, at der reelt sker overskridelser af denne 90 % fraktile årligt.

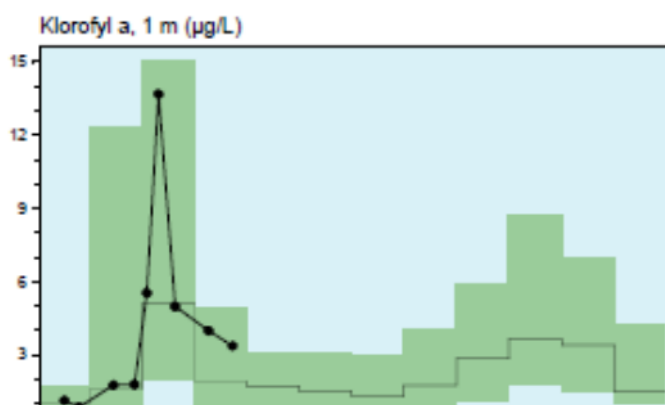
Naturstyrelsen har oplyst, at NOVANA datagrundlaget omfatter en periode på 20-30 år. I denne periode vil der være påvist 10% højere indhold af Total N og Nitrat-N end 90% fraktilen i samme målestationer. Opmærksomheden henledes på, at Total-N, Nitrat-N og Ammonium-N i monitoringsrunderne udført i 2016 i flere tilfælde er under medianen og under 10% fraktilen, dvs. en række målinger er lavere end 10% af datagrundlaget – statistisk et signifikant og entydigt resultat.

For Total-N er der i 6 ud af de 7 foreliggende målinger for 2016 påvist et indhold enten på niveau med eller under medianen, samt 3 målinger under 10% fraktilen. Det betyder, at der i den foreliggende dokumentation i 86% af prøverne efter skadestidspunktet ikke er påvist overskridelser over medianen. Statistisk vurderedes dette som en signifikant tendens, hvorimod den ene overskridelse kan være udtryk for statistik usikkerhed. Der er således ikke påvist en signifikant stigning i koncentrationen af Total-N i monitoringsperioden i denne målestation.

Den samme tendens er tydelig og signifikant for også Nitrat-N og Ammonium-N. For målestation Nordlige Lillebælt har Naturstyrelsen kun medtaget data for Total-N, Nitrat-N og Ammonium-N i overfladevand. Det antages derfor, at der i bundvandet ligeledes ikke er påvist en signifikant ændring i indholdet af Total-N m.v. Trods dette forhold fremhæves der i notatet et begyndende iltsvind i bundvandet i denne målestation. En påvirkning af målestation Nordlige Lillebælt vil ifølge Aarhus Universitet ske ved opblanding og transport i overfladelaget. Det er først ved en eventuelt efterfølgende algeopblomstring og sedimentering af alger, at et iltsvind i det nedre bundlag kan registreres.

Da der hverken er påvist forhøjet klorofyl indhold i Nordlige Lillebælts øvre vandlag eller et øget indhold af Total-N m.v. i bundlaget, kan det påviste iltindhold i maj under 10% fraktilen ikke nødvendigvis tilskrives en ekstraordinær udledning fra Fredericia Havn. Derimod er 11 ud af 12 iltmålinger, dvs. 92% af målingerne, inden for 10-90% fraktilen. At 1 ud af 12 iltmålinger (8%) er under 10% fraktilen er forventeligt.

I notatet fremhæves et indhold af klorofyl i målestation Nordlige Lillebælt.

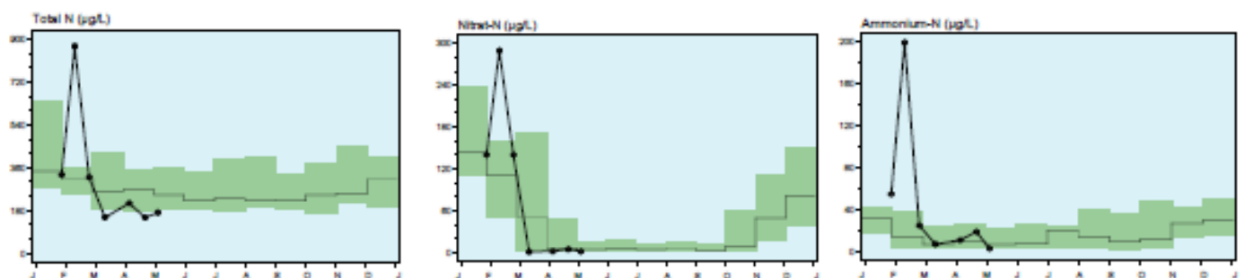
Notatets konklusion "I dette område ses et forhøjet niveau i forhold til medianen, men ikke unormalt højt for årstiden" vurderes at være misvisende og vildledende. Som det fremgår af grafen er der netop i februar og marts måned generelt høje indhold af klorofyl. Alle enkeltmålinger er under 90% fraktilen. Det målte indhold af klorofyl i monitoringsperioden i 2016 underbygger, at der ikke har været en signifikant tilførsel af kvælstof via overfladevand ved denne målestation med deraf øgede klorofylindhold.

Sydlig målestationer – ved en transport af kvælstof via bundvand

Naturstyrelsen har omtalt og fremhævet to målestationer beliggende syd for skadestedet, dvs. der i to målestationer er påvist indikationer på en transport via bundvandet.

Først kommenteres målestation Gamborg Fjord (FYN0018112), bundvand.

Gamborg Fjord (FYN0018112), bundvand:

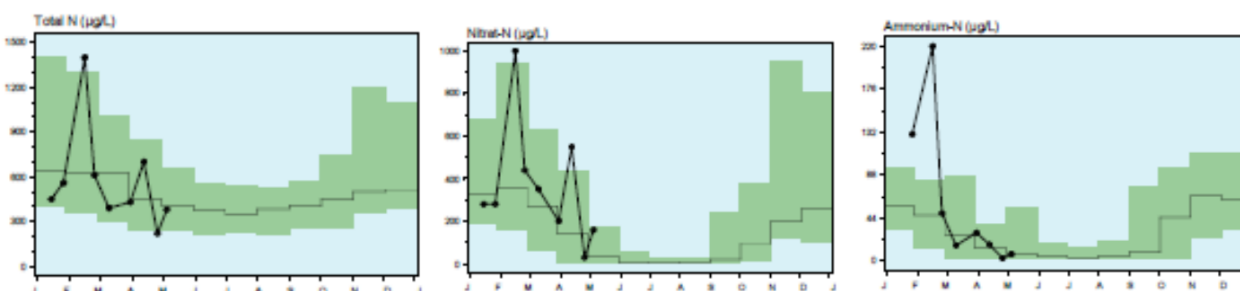
Igen sammenholdes enkeltmålinger med medianer og 10-90% fraktiler. Det er ikke retvisende at sammenligne enkeltværdier med vægtede og sorterede data. Det kan således ikke udelukkes, at der i februar måned i gennem de seneste 20-30 år er tilsvarende og/eller højere indhold af Total-N og Nitrat-N i målestationen. Indholdet af Total-N, Nitrat-N og Ammonium-N er i flere tilfælde i monitoringsperioden for 2016 under medianen og under 10% fraktilen. For Total-N er der i de 7 foreliggende målinger for 2016 påvist 6 ud af 7 målinger der enten er på niveau med eller under medianen samt 3 målinger under 10% fraktilen. Det betyder, at der i den foreliggende dokumentation i 86% af prøverne efter skaden ikke er påvist overskridelser over medianen. Statistisk vurderes dette som en signifikant tendens, hvorimod den ene overskridelse derimod kan være udtryk for statistisk usikkerhed og eventuelt på niveau med tidligere målte koncentrationer. Ved en databehandling ville måleresultatet for februar kunne udgå ved 90% fraktilen.

Den samme tendens er tydelig og signifikant for også Nitrat-N og Ammonium-N.

Såfremt der i bundvandet for Gamborg Fjord var en signifikant påvirkning og forøgelse af Total-N, burde det kunne dokumenteres via lavere iltmålinger i bundvandet i denne målestation. Dette fremgår ikke af Naturstyrelsens notat, og vurderes af denne grund ikke at være tilfældet. Dataserien for målestationen Gamborg Fjord indikerer dermed ikke en transport via bundvandet. Der er dermed ikke korrelation eller evidens i de sammenhørende dataserier.

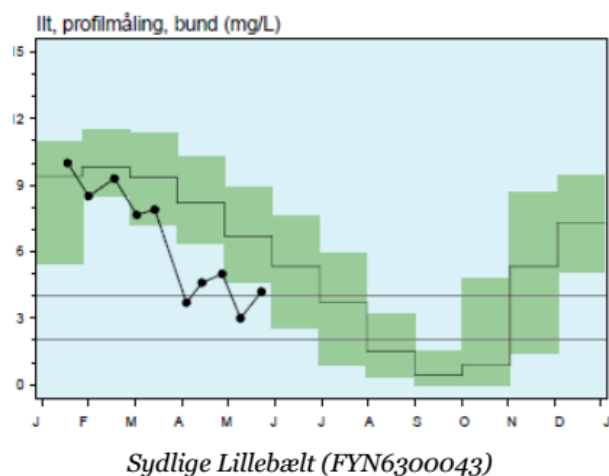
Neden for er vist dataserien for Kolding Fjord(VEJ0003350), bundvand:

Kolding Fjord (VEJ0003350), bundvand:

I målestation Kolding Fjord opfattes målinger af Total-N og Nitrat-N at være så tæt på 90% fraktilen, at de enkeltstående målinger må betegnes som værende "typiske". I måleserien for Total-N er der påvist indhold under medianen i 7 ud af 9 målinger, dvs. 78% af målingerne. Det vurderes som statistisk dokumenteret i det foreliggende datamateriale, at der ikke er registreret en signifikant påvirkning af bundlaget ved Kolding Fjord. Denne vurdering underbygges af, at der i målestationen er påvist et normalt iltindhold og dermed ingen tegn på påvirkning.

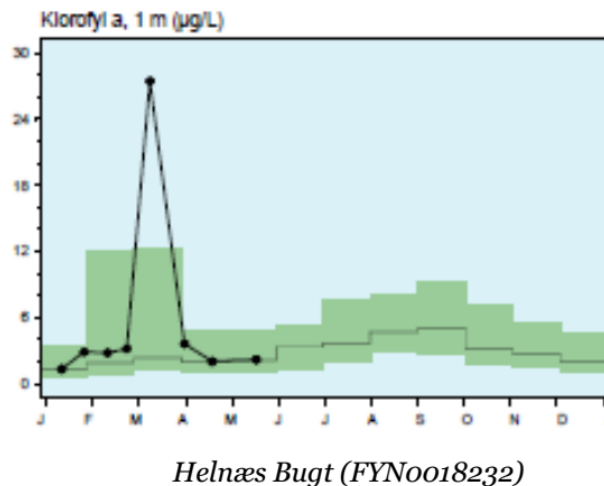
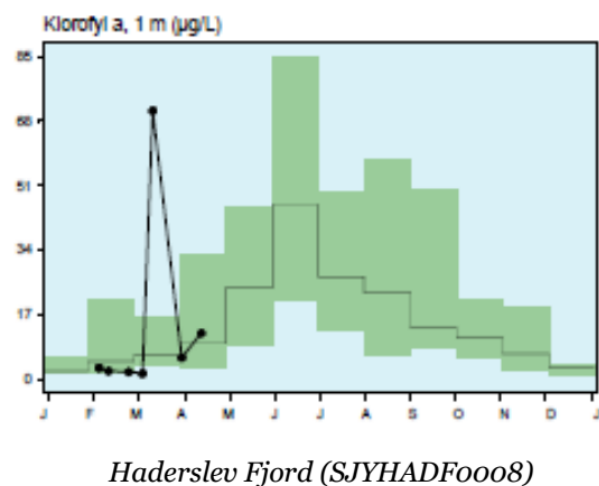
I Naturstyrelsens notat fremhæves station FYN6300043 i Sydlige Lillebælt. Naturstyrelsen vurderer, at det første iltsvind i 2016 blev registreret d. 4. april 2016 og at iltsvindet er opstået usædvanlig tidligt i forhold til tidligere års målinger.

I målestation Sydlige Lillebælt er der i 2016 udført 10 iltmålinger i 2016, hvoraf 5 målinger er inden for 10-90% fraktilen. Fra april er der i 5 målinger påvist et indhold under 10% fraktilen, dog med et stigende indhold. At sammenligne enkeltmålinger fra foråret 2016 med sorterede fraktiler er ikke statistisk repræsentativt, og en revurdering bør ske på baggrund af et komplet datamateriale uden frasortering af outliers (fraktiler). I målestationen Sydlige Lillebælt er der ikke påvist forhøjet indhold af Total-N eller klorofyl, så en årsagssammenhæng mellem udledning af kvælstof og iltsvindet fremgår ikke af datamaterialet.

Klorofylindhold syd for skadested ved Haderslev Fjord (SJYHADF0008) og Helnæs Bugt (FYN0018232)

Klorofyl måles i overfladevandet i typisk 1 meters dybde. Resultater for de to målestationer fremgår nedenfor.

Notatets konklusion er "at forårsopblomstringen i 1 meters dybde på stationerne Haderslev Fjord (SJYHADF0008) og Helnæs Bugt (FYN0018232) er usædvanlig høje i forhold til tidligere år."

Ifølge udtalelserne fra Aarhus Universitet, vurderer professor Stig Markager, at en transport sydpå sker ved transport i bundlaget. Opløsning i det øvre vandlag vil udelukkende medføre en transport nordpå. En påvirkning af de øvre vandlag syd for skadestedet er dermed ikke teknisk muligt ifølge den konceptuelle opfattelse skitseret ved professor Stig Markager, hvor en transport sydpå i den konceptuelle opfattelse sker ved transport i bundlaget. Aarhus Universitet vurderer selv, at "Hvis udslippet primært er tilført bundlaget, vil det ikke umiddelbart

stimulere algevæksten, da der ikke er lys nok til en væsentlig algevækst i bundlaget.” Det er DMR’s vurdering, at der ikke er overensstemmelse mellem den konceptuelle modelopfattelse beskrevet af Aarhus Universitet og Naturstyrelsens tolkning af de faktuelle måleresultater.

Da der hverken er påvist unormale indhold af kvælstof i bundlaget i målestation Haderslev Fjord og Helnæs Bugt, er der ikke evidens for at indholdet af klorofyl i overfladelaget er relateret til skaden. Da indholdet af klorofyl i Haderslev Fjord samtidig i 5 ud af 7 målinger (71%) er under medianen (50% fraktilen) eller endda under 10% fraktilen synes datagrundlaget til gengæld at dokumentere ingen signifikant effekt eller skade - selv i den udvalgte målestation Haderslev Fjord. For Helnæs Bugt er indholdet af klorofyl i 7 ud af 8 målinger i 2016 inden for fraktilerne, svarende til 88 %.

Den konceptuelle transportmodel for Lillebælt

Ifølge notatet fra Aarhus Universitet, sker transport sydpå ved transport i bundlaget og transport nordpå i overfladelaget. Dette vurderes i grove træk at være korrekt, som årgennemsnit for et farvand som Storebælt, men i Lillebælt vil passage af Snævringen stort set blande lagene ved sydgående strøm. Et spild fanget i sydgående strøm må derfor ventes blandet over hele den sydgående vandsøjle i områderne syd for Lillebæltsbroerne. Der er ikke fremlagt målinger, foretaget i perioden umiddelbart efter ulykken, der kunne vise en sådan blanding syd for Snævringen. Det generelle årtidsgennemsnit (middelstrømmen) gennem Lillebælt kan umiddelbart ikke anvendes til at beskrive situationen i de 14 dage efter spildet, hvor fremlagte målinger jo viser, at kvælstofmængderne igen faldt til medianværdierne. De fremlagte data fra bl.a. Fredericia Kommune forholder sig ikke til de faktiske strømforhold i perioden under og umiddelbart efter ulykken. Disse strømforhold vurderes som afgørende for, hvor udslippet ender - og dermed i hvor stort et område det fortyndes over og om der kan påvises en effekt.

Specialtoget, 29. februar 2016

Resultaterne (middelværdi og standardafvigelse) fra de 9 stationer, der udgjorde specialtoget den 29. februar er omtalt i notatet. Resultaterne viser ikke unormale niveauer af kvælstof eller klorofyl. Naturstyrelsen vurderer, at der dermed ikke er påvist indikationer på overskridelser i overflade- eller bundvand for hverken kvælstof (primær dokumentation/måling) eller en algeopblomstring (symptom på skade).

Med venlig hilsen

Dansk Miljørådgivning A/S

Lars Mortensen
Civilingeniør, kontorleder

Hans Henrik Clausen
Civilingeniør, kvalitetssikring